

Kirkollishallituksen istunto 7.6.2024 Pöytäkirja nro 4/2024

Aika: 7.6.2024 klo 12:00–13.40
Paikka: Arkkipiispan residenssi, Liisankatu 29 A, 4 krs., Helsinki
Läsnä: Arkkipiispa **Leo** (puheenjohtaja), metropoliitta **Arseni**, metropoliitta **Elia**,
piispa **Sergei**, rovasti **Mikko Sidoroff**, **Elina Palola**, **Tanja Leskinen**, **Matti Tolvanen** (teams -yhteydellä)

Esittelijät: palvelukeskuksen johtaja **Jari Rönkkö**, palvelukeskuksen lakimies **Jouni Heino**,
kasvatus- ja koulutuspäällikkö **Antti Räsänen**

Sihteeri: Jouni Heino § 41–49 ja 51 § -
Jari Rönkkö § 50

Estynyt: Peter Saramo (varajäsen Matti Tolvanen)
Ritva Bly (varajäsen Elina Palola)

***

§ 41 Kokouksen avaaminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen, minkä jälkeen pidettiin alkuhartaus.

Puheenjohtaja

§ 42 Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Esitys:
Kokous todetaan laillisesti kokoon kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Päätös:
Esityksen mukaan.

***

Puheenjohtaja

§ 43

Pöytäkirjan tarkastajat

Esitys:

Pöytäkirjantarkastajiksi ehdotetaan valittavaksi metropoliitta Elia ja Mikko Sidoroff.

Päätös:

Esityksen mukaan.

***

Puheenjohtaja

§ 44

Kokouksen työjärjestyksen hyväksyminen

Taustaa:

Kirkollishallituksen jäsenille oli lähetetty esityslista 4/2024 liitteineen 31.5.2024.

Päätös:

Hyväksyttiin työjärjestys siten muutettuna, että tiedoksi- kohdassa päätettiin käydä keskustelu liitteistä 56 g, h ja q -s.

***

Kasvatus- ja koulutuspäällikön esittely

§ 45

Kirkon ja Filantropia ry:n yhteistyösopimuksen tilannekatsaus 2023

Taustaa:

Tilannekatsaus koskee vuoden 2023 toimintaa. Katsaus pidettiin 29.4.2024 Pasilassa Filantropian toimistolla ja teamsin välityksellä.

Mukana olivat Filantropia ry:n toiminnanjohtaja Riina Nguyen, Filantropian hallituksen puheenjohtaja Ilona Lehmus, projektipäällikkö Minna Rasku, järjestötyöntekijä Milja Sarlin, palvelukeskuksen johtaja Jari Rönkkö sekä kasvatus- ja koulutuspäällikkö Antti Räsänen. Keskustelu käytiin ennalta lähetetyn kysymysmateriaalin pohjalta.

Filantropia on Suomen ortodoksisen kirkon kansainvälistä diakoniaa ja lähetystyötä tekevä valtakunnallinen kansalaisjärjestö. Suomen ortodoksinen kirkko tuki Filantropiaa 150 000 eurolla vuonna 2023. Suomen ulkoministeriö tuki Filantropian kehitysyhteistyöhankkeita vuonna 2023 yhteensä 248 376 eurolla Etiopiassa ja Syyriassa. Muu toimintarahoitusta 199 640 euroa kertyi lahjoituksista, ortodoksisten seurakuntien avustuksista ja muista tuloista. Vuoden 2023 tulot olivat 598 016 euroa, kulut 614 260 euroa ja alijäämä 16 244 euroa. Viime vuoden alijäämä on pystytty kattamaan 2019–2020 ylijäämällä.

Uusi tehtävä Filantropian työkenttään tuli loppuvuodesta 2023, kun kirkolliskokous päätti kotimaan hankkeen aloittamisesta sotaa paenneiden ukrainalaisten parissa vuosina 2024–27. Sopimus on laadittu vuonna 2024 palvelukeskuksen johtajan kanssa.

Filantropialla on ollut Suomen ortodoksisen kirkon kanssa yhteistyösopimus vuosina 2011–2013, 2014–2018 ja 2019–2021 ja neljäs sopimuskausi 2022–24 hyväksyttiin loppuvuodesta 2021. Työn luonteen vuoksi toistaiseksi voimassa oleva sopimus mahdollistaisi pitkäjänteisen työn paremmin, koska ennakoitavuus paranee. Pitkä yhteistyösopimus vahvistaisi myös Filantropian statusta muiden rahoittajien silmissä.

Vuonna 2023 Filantropiassa oli kolme työntekijää, mikä mahdollisti paremmin toiminnan sisällön ja toimintatapojen kehittämisen sekä töiden jakamisen tasaisemmin kuin edellisinä vuosina.

Filantropian toimintaa linjaa hallitus, joka on myös ensisijainen toiminnan valvoja. Hallitus 2023: Ilona Lehmus (pj.), Andreas Salminen (varapj.), Artturi Hirvonen, Anna-Maija Keurulainen, Petri Korhonen, Jaana Pössi, Erna Suutari, Maria Takala-Roszczenko ja Katja Vilponiemi.

Yhteistyösopimuksessa mainittujen tavoitteiden toteutuminen sopimuskaudella ja erityisesti 2023:

Ortodoksisen kirkon diakonia- ja lähetystyön toteutuminen Itä-Afrikassa: *(Yhteistyösopimuksen kohta 1. Ortodoksisen kirkon diakonia- ja lähetystyötä Filantropian kumppanimaissa Itä-Afrikassa on tuettu omavaraisuuden ja pitkäjänteisen suunnittelun suuntaan yhteistyössä paikallisten kirkollisten toimijoiden kanssa.)*

Hiippakuntien tukeminen keskittyi toimintakaudella Kenian läntisiin hiippakuntiin. Kisumun hiippakunnassa Filantropia tuki ensimmäisenä pandemiavuonna aloitetun mehiläistarhauksen laajentamista. Lisäksi joulukuussa rakennettiin hiippakunnan lähellä olevalle Gimengwan koululle uusi tiiliseinäinen keittola. Keittolan rakentaminen tuli mahdolliseksi rovasti Jyrki Penttosen muistoksi lahjoitetuilla varoilla.

Piispa Neofitos nimettiin Eldoretin ja Pohjois-Kenian hiippakunnan ensimmäiseksi omaksi piispaksi vuoden 2022 lopulla. Hiippakunnan rakentaminen alkoi jälleen tyhjistä ja Filantropia sitoutui tukemaan työn käynnistymistä. Päätös tukea Eldoretin hiippakunnassa Nandin alueella sijaitsevaa pientä terveysasemaa tehtiin heinäkuun työmatkan jälkeen.

Sekava tilanne Moskovan patriarkaatin laajentumispyrkimysten vuoksi jatkuu Keniassa. Papistoa on houkuteltu vaihtamaan patriarkaattia taloudellisella hyötymisellä. Lähtijöiden mukana on siirtynyt kokonaisia seurakuntia. Kaikki lupaukset eivät ole kuitenkaan toteutuneet, joten osa lähteneistä on palaamassa takaisin Aleksandrian patriarkaatin alaisuuteen. Tilanne jatkuu edelleen hyvin ongelmallisena ja sekavana.

Tammikuussa 2023 toteutui Ikonisilta-projektin kolmas vaihe ja Filantropian työn videodokumentointi Keniassa. Tammikuun työmatkaa ja Ikonisilta-hanketta oli mukana dokumentoimassa Digital Palola Oy:n Petrus Palola. Nairobien pappisseminaarin ja ympäröivän hiippakunnan tilannetta seurattiin työmatkojen yhteydessä. Seminaarin toiminnan ja laadun kehittymistä seurataan. Suoraa vastikkeetonta tukea ei edelleenkään välitetä seminaarille.

Kenian toimintokulut olivat 57 584 euroa, seurantamatkakulut 6 649, työntekijäkulut sivukuluineen 32 926 euroa sekä vuokra ja muut kulut 4 300 euroa.

Kehitysyhteistyö ja avustustyö (*Yhteistyösopimuksen tavoite 2. Globaalin ja paikallisen lähimmäis- ja luomakuntavastuun kantamista sekä ihmisoikeuskysymysten ja kestävä kehityksen tavoitteiden käsittelyä on edistetty ortodoksisen kirkon piirissä Suomessa ja Filantropian kumppanien kanssa.*)

Filantropia toteutti toimintavuonnaan kolme Suomen ulkoministeriön pääosin rahoittamaa kehitysyhteistyöhanketta. Syyriassa jatkettiin kolmatta vuotta hanketta, joka tukee seksuaalista ja muuta väkivaltaa kokeneita nuoria äitejä Damaskoksessa psykososiaalisten menetelmien, terveystalvelujen, ammatillisen koulutuksen ja ammatin harjoittamisessa tarvittavien työvälineiden avulla.

Etiopian Amharan alueella aloitettiin kaksi uutta hanketta yhteistyössä IOCC Ethiopian kanssa. Näiden hankkeiden kustannuksista ulkoministeriö kattoi 85 % ja Filantropia 15 %. Ugandassa Filantropia keskittyi teiniäitien ja heidän perheidensä toimeentulon parantamiseen, ja tämä työ päättyy vuonna 2024. Hankekulut Ugandassa olivat 5 000 euroa ja työntekijäkulut 1 523 euroa.

Viestintä- ja globaalikasvatus

Filantropia valmistele vuoden 2024 aikana seuraavan strategiakauden (2025-) tavoitteet. Yksi uusi temaattinen alue tulee olemaan dekolonisaatio. Aiheen parissa työskentely on aloitettu jo vuonna 2023 erityisesti kehitysviestinnän ja -varainhankinnan (yhteinen hanke Helsingin Diakonissalaitoksen kanssa) sekä lähetystyön parissa (KMN:n lähetyskomissio).

Keväällä 2023 Aiemman Kymppi-hankkeen pohjalle Helsingin Diakonissalaitos ja Filantropia jatkoivat yhteistyötä, ja kesäkuussa alkoi yhteistyö Partnering for Change -hankkeessa (Parc). Hankkeen päätavoitteena on monimuotoistaa suomalaisten käsitystä Saharan eteläpuoleisesta Afrikasta.

Avustustyö:

Filantropia käynnisti keväällä 2022 kriisiapukeräyksen Venäjän hyökättyä Ukrainaan ja keräystä jatkettiin toimintavuonna sodan pitkittymisen vuoksi. Humanitaarista apua välitettiin tulleista lahjoituksista yhteensä 56 500 euroa Kiovaan ja Sumyyn.

Syyrian ja Turkin rajaseudulla helmikuussa 2023 tapahtunut maanjäristys rikkoi kyliä ja kaupunkeja eikä lopullista uhrilukua saada todennäköisesti koskaan selville. Filantropian kautta apua välitettiin 10 000 euroa Syyriaan, jossa paikallisena kumppanina toimi Antiokian ortodoksinen patriarkaatti (GOPADERD). Tuki käytettiin maanjäristyksestä selvinneiden lasten psykologiseen tukeen.

Suomessa toteutetut tapahtumat, viestintä ja globaalihanke

(Yhteistyösopimuksen tavoite 3. Osaaminen ja asiantuntijuus kirkon diakonia- ja lähetystyössä on kasvanut Suomen ortodoksisen kirkon ja seurakuntien piirissä toimivilla työntekijöillä ja vapaaehtoisilla.

Vuonna 2022 Pohjois-Suomen seurakunnan alueella alkaneiden paikallispiirien toiminta jatkui koko toimintavuoden ajan. Paikallispiirit kokoontuivat vuoden aikana 9 kertaa ja etäyhteydellä läsnä oli 10–40 henkeä per kerta. Vuoden aikana uusia paikallispiirejä liittyi mukaan Kotkasta ja Seinäjoelta.

Maailma kylässä -festivaali järjestettiin 27.–28.5. Helsingissä. Filantropia oli monien järjestöjen tavoin mukana Mahdollisuuksien torilla omalla esittelypisteellään. Toiminnanjohtaja Riina Nguyen valittiin kesällä 2023 Kirkkojen Maailmanneuvoston keskuskomitean kokouksessa edustamaan Suomen ortodoksista kirkkoa Maailmanlähetyksen ja evankelioinnin komissioon. Filantropia ja ONL järjestivät kohtaamispaikan yhteydessä keskustelutilaisuuden teemalla ”Kestävä elämä”.

Syyskuussa järjestettiin naisseminaari Valamon opistolla. Palautteista nousi vahvasti esille, että samanlaisia kunnioittavassa ilmapöytäkirjassa käytyjä keskusteluja tarvitaan lisää kirkossa.

Filantropia on kerännyt palautetta toiminnastaan kirkolliskokouksen jäseniltä. Palautteessa toiminta nähtiin erittäin onnistuneena ja vaikuttavana.

Filantropia viesti toiminnastaan kotisivuillaan osoitteessa www.filantropia.fi. Filantropialla on tilit Facebookissa, Instagramissa ja Youtubessa. Facebookissa seuraajia oli noin 1700 ja Instagramissa 514. Suurimman suosion vuonna 2023 saavuttivat julkaisut Ikonisillasta ja Naisen eletty ortodoksisuus -seminaarista. Ikonisillasta kertonut julkaisu tavoitti Facebookissa liki 6 000 henkilöä ja Naisen eletty ortodoksisuus 3 000 henkilöä. Kaiken kaikkiaan Facebook-julkaisujen kattavuus liki kaksinkertaistui edellisvuodesta.

Esitys:

Kirkollishallitus hyväksyy Filantropian antaman seurantaraportin liite 45 a. Lisäinformaationa ovat liitteet 45 b – 45 e.

Perustelut:

Filantropia on toiminut sopimuksen mukaisesti. Toiminta on linjassa kirkon strategian kanssa. Kirjallinen materiaali on laadittu erinomaisesti. Pieni järjestö on voinut ketterästi vastata kriisialueiden tarpeisiin budjettinsa puitteissa. Etenkin Ukrainaan tehty hyökkäyssota aiheutti suuren ponnistuksen, ja he selvisivät haasteista saatuaan kolmannen työntekijän mukaan toimintaan. Filantropian pitkäjänteinen työ Itä-Afrikassa on realistista ja on tuonut näkyviä tuloksia. Järjestön avustuksista reilusti yli 80 prosenttia menee perille, sillä hallinto ym. kulut ovat pienet. Kirkon avustus on ensiarvoisen tärkeä ja antaa mahdollisuuden pitkäjänteiseen työhön. On myös tärkeää tunnistaa, että Filantropia ry. toimii usean patriarkaatin alueella edustaen myönteisesti koko Suomen ortodoksista kirkkoa.

Päätös:

Esityksen mukaan.

***

Kasvatus- ja koulutuspäällikön esittely

§ 46

Kirkon ja Valamo opiston yhteistyösopimuksen tilannekatsaus 2023

Taustaa:

Yleisiä huomioita vuodesta 2023

Valamon opiston ja luostarin talous on kausiluonteinen, kesäsesongin tuottojen ollessa merkittäviä ja talvikauden talouden ollessa heikompi. Vuonna 2023 tammi-helmikuussa koko henkilöstö, mukaan lukien opiston henkilökunta, lomautettiin, mikä johti kurssien perumiseen. Tämä vaikutti suoritteiden määrään, mutta taloudellisesti tilanne oli positiivinen. Merkittäviä tapahtumia olivat muun muassa Monta tietä totuuteen -seminaari, Naisen eletty ortodoksisuus -seminaari ja Saarikoski-seminaari sekä kirkon 100-vuotisjuhlaseminaari maaliskuussa.

Keskeiset tavoitteet

1. Valamon opisto toteuttaa aikuiskasvatuksen tehtävää kirkossa

Vuonna 2023 Valamon opisto järjesti 109 kurssia, mikä oli 59 % suunnitellusta määrästä. Opiskelijoita oli yhteensä 1460 (1369 vuonna 2022). Kurssien perumiset johtuvat pääasiassa vähäisestä osallistujamäärästä ja opiston kiinnioloista tammi-helmikuussa. Kurssien korkea hinta on usein este osallistumiselle, ja opisto tarjoaa kymmenen vapaaoppilaspaikkaa vuosittain vähävaraisille opiskelijoille, joita tuetaan kirkon avustuksella. Merkittäviä kursseja olivat kansainvälinen Naisen eletty ortodoksisuus -seminaari, Pienet pyhiinvaeltajat -kurssi ja seurakuntien senioreille suunnattu kurssi. Kirkon tukemia kursseja oli 24, joista kertyi 383 opiskelijaviikkoa. Palautteet kursseista saadaan välittömästi kurssin jälkeen, ja joidenkin kurssien vaikutukset näkyvät vasta pitkän ajan kuluttua.

2. Valamon opisto on suomalainen ikoniatemia

Vuonna 2023 suunniteltiin 41 ikonimaalaukskurssia, joista toteutui 31. Kursseja järjestetään eri tasoille maalareille alkeista mestaritasolle. Mestaritason kursseja ei voitu järjestää, koska venäläinen Natalia Aldoshina ei päässyt paikalle ja Mihai Comanin kurssi peruttiin lomautusten takia. Nuoria ikonimaalareita tavoitettiin erikoisalennuksen avulla, ikäraja nostettiin 35 vuoteen, ja kirkon avustusta kohdennettiin tähän.

3. Kirkon kasvatuksellisen tehtävän toteuttaminen

Vuonna 2023 järjestettiin kursseja vapaaehtoistyön pohjalta toimiville, kuten ponomareille ja kellonsoittajille, sekä sijaiskanttoreiden kurssi. Lisäksi järjestettiin kurssi Ukrainasta sotaa paenneille, joka oli osallistujille maksuton ja keräsi 96 aikuista ja 24 lasta. Kurssit ovat tärkeitä hengellisesti ja auttavat tutustumaan Suomen ortodoksiseen kirkkoon. Esineistöstä huolehtimiseen liittyi kirkkotekstiilien uusiokäyttöä ideoiva kurssi. Sähköinen oppimisympäristö Vuolearning tukee lähiopetusta.

Avustusten kohdentaminen

Avustukset on kohdennettu ortodoksisuuteen ja kirkon elämään liittyvien kurssien kurssimaksujen alentamiseen, alle 35-vuotiaiden ikonimaalareiden kurssimaksuihin (40 % alennus), venäjänkielisiin ortodoksisuuskursseihin ja Ukrainan pakolaisille suunnattuihin kursseihin. Vapaaoppilaspaikkoja on tarjolla vähävaraisille opiskelijoille. Tulevaisuuden taloudelliset haasteet liittyvät ikääntyvän rakennuskannan korjaamiseen, johon ei ole varoja säästöissä. Laadukkaan koulutuksen toteuttaminen vaatii ajanmukaiset tilat.

Tulevaisuuden mahdollisuudet

Tulevaisuudessa mahdollisuuksia ovat tekoälyn hyödyntäminen datan tuottamisessa ja yhteistyö kirkon omien opintojen toteuttamisessa. Opiston puitteissa voi toteutua esimerkiksi kirkon työelämäopintoihin kuuluva mentorikoulutus papeille ja kanttoreille. Ikonimaalauksen ja ortodoksisuuden vetovoimaan uskotaan jatkossakin, ja siihen tarvitaan Valamon opiston kaltaista aitoa kohtaamisen tilaa.

Esitys:

Kirkollishallitus hyväksyy annetun tilannekatsauksen. Lisäinformaationa ovat liitteet 46 a - c.

Perustelut:

Valamon opisto on toiminut sopimuksen mukaisesti. Toiminta on linjassa kirkon strategian kanssa. Kirjallinen materiaali on laadittu asiallisesti. Tammi-helmikuun 2023 lomautusten jälkeen opisto on pystynyt kehittämään kurssitarjontaansa. Opistossa seurataan viikoittain kurssien toteutumista, palautetta ja peruuntumisten syitä. Opisto kykenee reagoimaan rakentavasti saatuun palautteeseen ja toimii aktiivisesti uusien, kiinnostavien kurssien kehittämisessä ja toteuttamisessa. Kirkon avustus on suunnattu sopimuksen mukaisesti. Lisäksi opisto tekee yhteistyötä mm. johtavan konservaattorin työn kehittämisessä kirkon palvelukeskuksen kanssa sekä kirkon työelämäopintojen kokonaisuuden rakentamisessa.

Päätös:

Esityksen mukaan.

***

Kasvatus- ja koulutuspäällikön esittely**§ 47****Kirkon ja Ortodoksisten Nuorten Liitto (ONL) ry:n yhteistyösopimuksen tilannekatsaus 2023****Taustaa:**

Tilannekatsaus vuodelta 2023 pidettiin Joensuussa 8.5.2024. Tilannekatsaukseen osallistuivat toiminnanjohtaja Maria Kauppila, järjestösihteeri Annakaisa Onatsu, ONL:n puheenjohtaja Antti Potkonen ja kasvatus- ja koulutuspäällikkö Antti Räsänen. Keskustelu käytiin etukäteen lähetetyn kysymysmateriaalin pohjalta.

Yleistä:

Vuosi 2023 oli merkittävä juhluvuosi, jossa korostui rohkeasti ortodoksisuuden esille tuominen sosiaalisessa mediassa ja tapahtumissa. Vuoden kohokohtia oli ekumeenisen patriarkan Bartolomeoksen vierailu Suomeen. Taloudellisesti vuosi oli haastava, mutta tärkeimmät toiminnot kuten leirinohjaajien peruskurssi ja Valamon kristinoppileiri pystyttiin toteuttamaan. Lastenleiri ja ukrainalaistaustaisille suunnattu ohjaajakoulutus siirrettiin seuraavaan toimintakauteen.

ONL on sitoutunut yhdessä Suomen ortodoksisen kirkon kanssa toteuttamaan sovitut toiminnot. Järjestön toimintaa valvoo ja ohjaa **johtokunta**, johon kuuluvat seuraavat jäsenet 25.3.2023 alkaen: Antti Potkonen (pj), Leena Fofonoff, Aleksandra Heikkinen, Mikael Honkaselkä, Larissa Qvintus-Petsalo, Maiju Federley ja Vilhelm Vähäsilta.

Työntekijät

Liiton toiminnanjohtajana toimii KM Maria Kauppila. Lisäksi on liitossa kaksi järjestösihteeriä: FM Annakaisa Onatsu ja TT Ari Koponen (50 % työajalla). ONL työllisti 37 osa-aikaista ja määräaikaista työntekijää liittyen leireihin, tapahtumiin, koulutuksiin ja julkaisutoimintaan. Liiton toimintaan osallistui myös parikymmentä talkoolaista.

Talous

Liiton taloustilanne oli vuonna 2023 tiukka. Kokonaistulot olivat noin 294 000 €, joista noin 60 % tuli Suomen ortodoksiselta kirkolta. Opetus- ja kulttuuriministeriön yleisavustuksen puuttuminen aiheutti taloushaasteita, mutta vuodesta selvittiin kustannuksia supistamalla, osakesäästöjä myymällä ja ylimääräisellä avustuksella. Tilinpäätös jäi noin 15 000 € alijäämäiseksi.

Toiminta

Liitto järjesti 21 erilaista leiriä, tapahtumaa ja koulutusta, joista osa verkkokoulutuksina, joista merkittävimpiä olivat seuraavat: Leirinohjaajien peruskurssi Jyväskylässä, Seksuaalisen häirinnän tunnistaminen ja ehkäisy -verkkokoulutukset, Kristinoppileirin ohjaajien perehdytys, Kristinoppileiri, nuorisotyöpäivät sekä Pienet pyhiinvaeltajat -kurssi yhdessä Valamon luostarin kanssa.

Jäsenistö

Vuonna 2023 Ortodoksisten nuorten liiton (ONL) jäsenistö koostui sekä yhteisöjäsenistä että suorista henkilöjäsenistä. Yhteisöjäseniä oli 11, joihin kuului ortodoksisen kirkon seurakunnat ja Puroniemen ystävät ry. Yhteisöjäsenten kokonaisjäsenmäärä oli 55 957 henkilöä, joista 0–29-vuotiaita oli 17 066 henkilöä. Lisäksi liitolla oli 680 suoraa henkilöjäsentä. Em. lisäksi yhteistyökumppaneita olivat Suomen ortodoksinen kirkko, Filantropia, Valamon opisto, PSHV ja SOOLi ry.

Toiminnan vaikuttavuus

Koulutukset ja tapahtumat tavoittivat osanottajia muun muassa seuraavasti: Leirinohjaajien peruskurssi 50 osallistujaa, seksuaalisen häirinnän tunnistamiseen ja ehkäisyyn keskittyneet verkkokoulutukset tavoittivat 39 osallistujaa, kristinoppileirin ohjaajien perehdytykseen osallistui 10 henkilöä, Valamon kristinoppileirillä oli 26 osallistujaa ja päätösliturgiassa noin 200 henkeä. Pienet pyhiinvaeltajat -kurssille osallistui 12 perhettä.

ONL:n YouTube-kanavalla oli lähes 60 000 katselukertaa vuonna 2023, ja katsotuoin video "Kirkkorakennus" keräsi noin 6000 (yht. 38 000) katselukertaa. Instagram-tilillä @onlry1943 ja TikTok-tilillä @onlry1943 oli aktiivista ja sitouttavaa viestintää. Facebook ja Discord toimivat myös viestintäkanavina, joissa jaettiin tietoa tapahtumista ja ylläpidettiin yhteisöllisyyttä. Yhteistyötä viestinnässä tehdään mm. Ortodoksiston kanssa. Tuohustulen verkkolehdeillä oli noin 6000 katselukertaa. ONL on tilastoinut seurakuntien lapsi- ja nuorisotyötä vuodesta 2019 alkaen.

Esitys:

Kirkollishallitus hyväksyy annetun tilannekatsauksen. Lisäinformaationa ovat liitteet 47 a - d.

Perustelut:

ONL on toiminut sopimuksen mukaisesti. Toimitettu materiaali antoi hyvän kuvan toiminnan järjestämisestä ja seurannasta sopimusjakson aikana. Liiton koulutustoimintaa on mitattu laadullisesti kyselylomakkeiden avulla. ONL ry seuraa sopimuskauden tapahtumien ja tavoitteiden toteutumista seurantatyökalulla. Liiton talous on ollut kireä Opetus- ja kulttuuriministeriön avustuksen puuttuttua, mutta talouden haasteisiin on reagoitu ja kulurakennetta on sopeutettu. Sosiaalisen median kautta liitto tavoittaa runsaasti ortodoksisia lapsia, nuoria ja perheitä.

Päätös:

Esityksen mukaan.

***

Kasvatus- ja koulutuspäällikön esittely

§ 48

Kirkollishallituksen kokouksessaan 10.4.2024 pöytäkirjan 29 §:n kohdalla tekemän, Johannes Mureen apurahojen jakoa koskevan päätöksen poistaminen ja uuden päätöksen tekeminen asiassa

Liitteet 48 a ja c OSITTAIN SALASSA PIDETTÄVÄ Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24§ 1. mom. alakohtat 20 ja 23.

Taustaa:

Kirkollishallitus on kokouksessaan 10.4.2024 tehnyt pöytäkirjan 29 §:n kohdalla päätöksen Johannes Mureen apurahojen jakamisesta vuodelle 2024. Apurahat on päätetty tuolloin jakaa seuraavasti:

Asutusmuseosäätiö	2 000 euroa
Anni Alanko	2 000 euroa
Antti Partiainen	<u>1 000 euroa</u>
	5 000 euroa

Kokouksen 10.4.2024 jälkeen on apurahan saajan Anni Alangon yhteydenoton johdosta tullut esille, että Anni Alanko ei ole anonut apurahaa vuodelle 2024. Kyse on ollut Alangon vuonna 2022 tekemästä anomuksesta, joka oli epähuomiossa noussut asian valmistelussa esille haettaessa hakemuksia sähköpostista asiasanahauulla.

Apurahojen valmisteluprosessi on sattuneen virheen johdosta käyty palvelukeskuksessa läpi ja tehty tarpeelliset muutokset prosessiin.

Hallintolain (434/2003) 50 § mukaan viranomainen voi poistaa virheellisen päätöksensä ja ratkaista asian uudelleen, jos:

- 1) päätös perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen;
- 2) päätös perustuu ilmeisen väärään lain soveltamiseen;
- 3) päätöstä tehtäessä on tapahtunut menettelyvirhe; tai
- 4) asiaan on tullut sellaista uutta selvitystä, joka voi olennaisesti vaikuttaa päätökseen.

Asiavirheen korjaaminen edellyttää hallintolain 52.2 §:n mukaan, että asia käsitellään uudelleen ja asiassa annetaan uusi päätös.

Uuden päätösesityksen taustaa:

Johannes Mureen rahastosta on jaossa 5800 euroa lahjakkaille kirkon toimeen opiskeleville tai Suomen Asutusmuseon toimintaan ja asutustoimintaa koskevaan tutkimukseen. Määräaikaan 22.3.2024 mennessä tuli kaksi hakemusta.

Määräaikaan saapuneet hakemukset:

1. **Asutusmuseosäätiö** hakee 2 000 euron apurahaa museonhoitajan palkkauksen omavastuuosuuden kattamiseen ja esineistön konservointiin, liitteet 48 a ja b.
2. Teologian ylioppilas **Antti Partiainen** hakee 1 000 euron apurahaa opintojen rahoittamiseen ja elinkustannuksiin, liite 48 c. Suosittelijana on apulaisprofessori Maria Takala-Roszczenko.

Hakijoista asutusmuseosäätiö on saanut 2 000 euron apurahan vuosina 2021–2023 sekä Partiainen 1 000 euroa vuonna 2023.

Esitys:

1. Kirkollishallitus poistaa kokouksessaan 10.4.2024 pöytäkirjan 29 §:n kohdalla tekemänsä Johannes Mureen rahaston apurahojen jakoa koskevan päätöksensä.
2. Kirkollishallitus päättää jakaa apurahat seuraavasti:

Asutumuseosäätiö	2 000 euroa
Antti Partiainen	<u>1 000 euroa</u>
	3 000 euroa

Apurahat maksetaan vuonna 2024.

Perustelut:**1. Kirkollishallituksen kokouksen 10.4.2024 pöytäkirjan 29 §:n kohdalla tekemän päätöksen poistaminen:**

Apurahojen jakoa koskevan asian valmistelussa on tapahtunut hallintolain 50.1§:n 1-kohdan tarkoittama selvä virhe ja puutteellisuus, minkä vuoksi päätös on poistettava ja asia on ratkaistava uudelleen.

Hallintolain 6 §:ssä määriteltyjen hallinnon oikeusperiaatteiden mukaisesti päätöksen 10.4.2024 § 29 poistaminen ja uuden päätöksen tekeminen tapahtuvat ainoastaan sattuneen virheen ja puutteellisuuden korjaamisen tarkoituksessa.

2. Apurahojen myöntäminen:

Molemmat hakijat täyttävät hakuehdot.

Lapinlahdella toimiva Asutumuseo on opintorahaston perustaneen Mureen sisarusten kodista ja esineistöä koottu perinnemuseo.

Antti Partiainen on menestynyt opinnoissaan hyvin. Hän on 3. vuoden opiskelija ja valmistuu teologian kandidaatiksi tänä keväänä hyvin/kiitettävien arvosanoin. Partiainen haluaa päästä jatkamaan syksyllä suoraan maisterin opintoihin.

Päätös:

Esityksen mukaan.

***

Palvelukeskuksen johtajan esittely**§ 49****Asiantuntijaryhmän perustaminen vaikuttamaan EU:n alue- ja rakennepolitiikan kansalliseen ohjelmaan**

Esteellisyys: Elina Palola

Taustaa:

Kirkolliskokous päätti kirkollishallituksen esityksen mukaisesti asiantuntijaryhmän perustamisesta. Asiantuntijaryhmän tavoitteena on vaikuttaa EU:n alue- ja rakennepolitiikan kansallisen ohjelman muotoon niin, että se mahdollistaa Suomen ortodoksisen kirkon, seurakuntien ja luostarien rakennetun

kulttuuriympäristön restaurointi- ja entistämiskulujen sekä niiden valmistelun avustamisen Euroopan aluekehitysrahastosta. Asiantuntijaryhmän tehtävänä on etsiä myös muita mahdollisia rahoituskanavia. Asiantuntijaryhmä antaa ensimmäisen raportin kirkollishallitukselle vuoden 2024 kirkolliskokoukseen mennessä.

Esitys:

Kirkollishallitus nimeää asiantuntijaryhmään seuraavat henkilöt: Rovasti Timo Tynkkysen, professori Heikki Hangan, johtaja Dimitri Qvintuksen ja valtiotieteen tohtori Elina Palolan, kiinteistöpäällikkö Matti Rouvisen ja palvelukeskuksen johtaja Jari Rönkön. Työryhmä kokoontuu ja aloittaa työnsä mahdollisimman pian. Työryhmän toimeksianto on kirkolliskokouksen päätöksen mukainen vaikuttaminen EU:n alue- ja rakennepolitiikan kansallisen ohjelman muotoon niin, että se mahdollistaa Suomen ortodoksisen kirkon, seurakuntien ja luostarien rakennetun kulttuuriympäristön restaurointi- ja entistämiskulujen sekä niiden valmistelun avustamisen Euroopan aluekehitysrahastosta. Työryhmä raportoi työstään kirkollishallitukselle kahdesti vuodessa, toukokuun loppuun ja lokakuun loppuun mennessä. Työryhmää täydennetään vielä yhdellä henkilöllä työryhmän työskentelyn käynnistyttyä.

Perustelut:

Ortodoksisesta kirkosta annetun lain 119 §:n 2 momentissa säädetään valtion talousarvioon sisältyvästä, ortodoksiselle kirkolle osoitetusta määrärahasta, joka on tarkoitettu käytettäväksi ortodoksisen kirkon toiminnasta aiheutuviin kohtuullisiin kustannuksiin. Määrärahan mitoituksen perusteena on ollut ennen ortodoksisesta kirkosta annetun lain voimaantuloa kirkollishallituksen, hiippakuntahallinnon ja ortodoksisen seminaarin ylläpidosta valtiolle aiheutuneiden menojen ja ortodoksisen kirkkokunnan seurakunnille ja laitoksille myönnettyjen valtionavustusten määrä sekä arvioitu kustannustason muutos. Valtion rahoituksesta evankelisluterilaiselle kirkolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin annetun lain (430/2015) 1 §:n mukaan opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää vuosittain evankelisluterilaiselle kirkolle rahoitusta hautaus-toimeen, väestökirjanpitoon sekä kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten ja irtaimiston ylläpitoon liittyviin laissa säädettyihin tehtäviin. Suomen ortodoksisen kirkon valion rahoitusta ei voida käyttää tällä hetkellä samalla tavalla peruskorjausavustuksiin.

Suomen ortodoksisen kirkon seurakunnille jakama peruskorjausavustus ei ole seurakuntien pyhättöjen korjaustarpeeseen nähden riittävä. Ortodoksisella kirkolla on mahdollisuus tarpeen mukaan kasvattaa peruskorjausavustuksen vuosittain jaettavaa määrärahaa ja linjata peruskorjaus- ja konservointiavustusten käyttökohteita omien tarpeiden mukaisesti mutta tämä pienentäisi vastaavasti keskusrahastomaksusta rahoitettavien muiden toimintojen rahoitusosuutta. Hallitus on esittänyt molempien kirkkojen yleisavustuksen indeksikorotuksen jäädyttämistä, jonka vuoksi avustuksen korottamisen esittäminen ei ole tarkoituksenmukaista. Näin ollen kirkollisten rakennusten korjaamisen rahoituspohjaa tulee pyrkiä laajentamaan.

Suomen ortodoksisen kirkon tasolla haaste on laaja. Taloustyöryhmä on raportissaan vuonna 2019 todennut, että kirkon ja seurakuntien tulisi säästää vuosittain toiminnasta laskennallisesti noin 1,8–2,5 miljoonaa euroa vuodessa, jotta tarvittavat peruskorjaukset voitaisiin toteuttaa.

Kirkon ja seurakuntien tulovirta ei riitä kattamaan sekä lyhyen että pitkän aikavälin investointitarpeita. Investointien toteuttamiseksi on turvauduttava lainanottoon, mikä vaikuttaa myös seurakunnan perustehtävän toteuttamiseen.

Jokaisella tehtävään esitetyllä henkilöllä on tärkeää työryhmän tarvitsemaa osaamista ja kaikki esitettävät henkilöt ovat antaneet suostumuksensa tehtävään. Rovasti Timo Tynkkysellä on koulutuksensa ja

kokemuksensa kautta hyvä tuntemus kirkkomme kulttuurihistoriallisista rakennuksista. Jari Rönkkö pystyy tarkastelemaan asiaa kirkon kokonaistalouden näkökulmasta. Heikki Hangalla on monipuolinen kokemus Suomen ortodoksisen kirkon kulttuuriperinnölle tärkeistä asioista, esimerkiksi ortodoksisen kirkkomuseon säätiön hallituksessa. Valtiotieteiden tohtori Elina Palola on pitkäaikainen kirkolliskokousedustaja, ja hän on työskennellyt erilaisissa vaativissa johtamis- ja asiantuntijatehtävissä. Nykyään hän työskentelee yksikön johtajana sosiaali- ja terveysministeriössä. Hänellä on hyvät yhteydet eri ministeriöihin. Dimitri Qvintus on työskennellyt muun muassa valtiovarainministerin mediasuhteista vastaavana erityisavustajana, peruspalveluministerin avustajana, kahden eri pääministerin erityisavustajana ja nykyään hän työskentelee Kreab Oy:n strategisesta viestinnästä, mediasuhteista ja vastuullisuudesta vastaavana johtajana. Matti Rouvinen on ollut laatimassa koko kirkon kiinteistöstrategiaa ja hänellä on kattava kuva kirkon, seurakuntien sekä luostareiden kiinteistöjen tilanteesta.

Päätös:

Esityksen mukaan.

Merkittiin, että Elina Palola ei osallistunut asian käsittelyyn eikä päätöksentekoon.

***

Palvelukeskuksen johtajan esittely

§ 50

Suomen ortodoksisen kirkon ja Suomen ortodoksisen kirkkomuseon säätiön välisen yhteistyösopimuksen arviointi

Esteellisyys: Jouni Heino

Taustaa:

Suomen ortodoksisen kirkkomuseon säätiö vastaa Suomen ortodoksisen kirkon aineellisen, aineettoman ja visuaalisen kulttuuriperinnön tallentamisesta, säilyttämisestä, esilläpidosta, tutkimisesta ja tulkitsemisesta. Säätiön hallinnoima ja ylläpitämä Suomen ortodoksinen kirkkomuseo RIISA on ortodoksisen kulttuuriperintöön erikoistunut museo. Se harjoittaa säätiön tarkoitukseen liittyvää tutkimusta, näyttely- ja julkaisuutoimintaa, tiedonvälitystä ja antaa asiantuntija-apua toimialaansa liittyvissä kysymyksissä julkishallinnon, museoalan, yliopistosektorin ja ortodoksisen kirkon organisaatioiden sekä yksityishenkilöiden tarpeisiin. Museo tekee toiminnallaan tunnetuksi ortodoksisuutta, sen historian ymmärrystä ja vahvistaa kirkon myönteistä julkisuuskuvaa.

Yhteistoimintasopimus (2023–2027) edellyttää, että sopimuksen toteutumista tarkastellaan vuosittain toteutettavassa arviointikeskustelussa, liite 50 a. Lisäksi kirkollishallitukselle toimitetaan säätiön tilinpäätös ja toimintakertomus sekä raportti yhteistyösopimuksen toteutumisesta. Arviointikeskustelu käytiin 20.5.2024 ja siinä olivat mukana kirkkomuseon uusi johtaja Anne Laiti ja palvelukeskuksen johtaja Jari Rönkkö.

Esitys:

Kirkollishallitus hyväksyy raportin yhteistoimintasopimuksen toteutumisesta, liite 50 b.

Perustelut:

Säätiön kokonaisrahoitus sisältää kirkon, kunnan ja valtion rahoituksen, museon omat tuotot sekä muun rahoituksen. Toimintakulut olivat 457.000 €. Henkilöstökulujen osuus varsinaisen toiminnan kuluista oli 232.000 €, kiinteistömenot sekä korot ja poistot 131.000 € ja muut kulut 94.000 €. Näyttely-, tutkimus- ja kuvapalvelutoiminnalla säätiö kattoi toimintakuluja, ja varainhankinnan tuotot olivat 67.000 €. Toimintaa rahoitettiin myös yleisavustuksilla. Tilikauden tulos oli 61.000 € ylijäämäinen liitteet 50 c - e.

Säätiön ja kirkon solmiman yhteistoimintasopimuksen mukaisesti kirkko tukee säätiötä vuosittain talousarvionsa puitteissa. Vuonna 2023 avustus oli 213.000 €.

Säätiö on vuoden 2023 aikana suoriutunut perustehtävästään hyvin. Yhteistyösopimuksessa linjatut päätoiminnot ovat toteutuneet hyvin kirkkomuseon vuoden 2023 toiminnassa, vaikkakin Venäjän hyökkäyssodan vuoksi kansainvälinen toiminta on huomattavasti pienentynyt. Kirkon edelleen jakamalla avustuksella voidaan kattaa enintään 80 prosenttia avustettavan toiminnan hyväksyttävistä kustannuksista. Jatkossa raportoinnista tulisi ilmetä selkeästi avustuksella katettavat kustannukset sekä säätiön omarahoitusosuus.

Kirkon tradition ja historian välittämistä tuleville sukupolville on edistetty ”Pyhyiden portailla” - kokoelmanäyttelyn sekä ”Vastavoimia – Propagandaa ja uskonoppia Neuvostoliitossa”, ”Lahja Konstantinopolista 1923” sekä ”Suomen ortodoksinen kirkko sata vuotta sitten” - erikoisnäyttelyiden avulla. Jälkimmäisestä tuotettiin kiertonäyttely Suomen ortodoksinen kirkon juhlavuotta varten, joka oli esillä sekä Helsingissä että Valamon luostarissa.

Kokoelmien hallinta ja hoito on kirkkomuseon perustehtävä, jota se on jatkanut tuloksellisesti. Esimerkkeinä tästä toiminnasta voidaan mainita, että RIISA kuuluu ammatillisten museoiden tallennus- ja kokoelmayhteistyöverkoston (TAKO). Museon tallennusvastuualueina ovat ortodoksinen kulttuuri, ortodoksinen luostarilaitos, ortodoksinen perinne ja elämäntapa sekä ortodoksiset seurakunnat, jotka kuuluvat tässä yhteydessä pooliin 2 (Yksilö, yhteisö ja julkinen elämä).

Asiantuntijuuden ja koulutuksen osalta voidaan mainita, että vuonna 2023 virkaatekevänä museonjohtajana toiminut intendentti Katariina Husso toimi ohjaajana Kuopion ortodoksinen seurakunnan inventointihankkeessa, jossa kirkollisen esineistön inventoinnin ohella pilotoidaan seurakuntien kalustoluettelotietojen digitoimista. Hanke alkoi syksyllä 2021 ja jatkui edelleen vuonna 2023. Kansainvälinen toiminta on ollut selvästi rajatumpaa aikaisempiin vuosiin verrattuna. Tähän on vaikuttanut Venäjän aloittama hyökkäyssota Ukrainaa vastaan, joka katkaisi kaiken yhteistyön venäläisten museoiden, arkistojen ja yksittäisten tutkijoiden kanssa.

Päätös:

Esityksen mukaan.

Merkittiin, että Jouni Heino ei osallistunut asian käsittelyyn eikä päätöksentekoon. Sihteerinä tämän asian käsittelyn ajan toimi Jari Rönkkö.

***

Palvelukeskuksen johtajan esittely

§ 51

Asutumuseosäätiön hallituksen jäsenen nimeäminen

Taustaa:

Suomen ortodoksisen kirkon kirkollishallitus nimesi istunnossaan 23.2.2023 Lapinlahdella toimivan asutumuseosäätiön hallituksen jäseneksi FT Katariina Husson kaudelle 2023–2025. Husso työskenteli tuolloin kirkkomuseon virkaatekevänä johtajana.

Esitys:

Esitän, että kirkollishallitus nimeää Suomen ortodoksisen kirkon edustajaksi Asutumuseosäätiön hallitukseen kuluvan kolmivuotiskauden ajaksi museonjohtaja Anne Laitin.

Perustelut:

Suomen ortodoksinen kirkkomuseosäätiö valitsi FM Anne Laitin museon johtajaksi 11.12.2023. Katariina Husso on palannut toimeensa intendenttinä ja haluaa näin ollen luopua hallitusjäsenyydestään, liite 51. Asutumuseosäätiön hallituksen jäsenyys on ollut yksi kirkkomuseon johtajan vastuista.

Päätös:

Esityksen mukaan.

***

Palvelukeskuksen lakimiehen esittely

§ 52

Saimaan ortodoksisen seurakunnan seurakunnanvaltuuston kokouksen 15.11.2023 päätöksen 8 § vahvistaminen

Taustaa:

Saimaan ortodoksisen seurakunnan seurakunnanvaltuusto kokouksessaan 15.11.2023 pöytäkirjan 8 §:n kohdalla tekemällään päätöksellä päättänyt lahjoittaa Erkonkatu 11, 57100 Savonlinnan sijainneen entisen kirkon ikonostaasin Taipaleen seurakunnalle. Ikonostaasin sijoituspaikaksi on tuolloin ajateltu suunniteltavaa uutta Juuan tsasounaa. Taipaleen seurakunnan anomus ja Saimaan seurakunnan lahjoituspäätös ovat liitteenä 52 a - c. Seurakunnanvaltuustojen päätökset ovat lainvoimaisia.

Kirkkoherra Bogdan Grosun mukaan kyseessä on vuonna 2009 valmistunut kirkollinen esine, jolla ei siten ole historiallista merkitystä. Taipaleen ortodoksisen seurakunnan kirkkoherran Tuomas Järvelinin mukaan Juuan tsasounahankkeen selvitystyön ollessa vielä kesken ikonostaasi on asianmukaisesti varastoitu Juukaan. Metropoliitta Arsenin mukaan päätöksen vahvistamiselle ei myöskään ole estettä.

Ortodoksisesta kirkosta annetun lain (985/2006) 98 §:n 1 momentin kohdan 3 mukaan seurakunnanvaltuuston tai luostarin johtokunnan päätös on alistettava kirkollishallituksen vahvistettavaksi, ennen kuin päätös saadaan panna täytäntöön, jos päätös koskee sellaisen irtaimen tavaran myymistä tai muuta luovuttamista, joka välittömästi liittyy kirkollisiin toimituksiin.

Esitys:

Kirkollishallitus vahvistaa Saimaan ortodoksisen seurakunnan seurakunnanvaltuuston kokouksessaan 15.11.2023 pöytäkirjan 8 §:n kohdalla tekemän päätöksen, jolla seurakunta on päättänyt lahjoittaa osoitteessa Erkonkatu 11, 57100 Savonlinna sijainneen vanhan kirkon ikonostaasin Taipaleen seurakunnalle.

Perustelut:

Ort.KL 98 §:n 4 momentin mukaan jollei alistettu päätös ole syntynyt virheellisessä järjestyksessä taikka mene viranomaisen toimivaltaa ulommaksi tai ole muuten lainvastainen ja jollei se myöskään ole epätarkoituksenmukainen, se on vahvistettava. Päätökseen voidaan vahvistettaessa tehdä asiasisältöön vaikuttamattomia oikaisuluonteisia korjauksia.

Päätös:

Esityksen mukaan.

***

Palvelukeskuksen lakimiehen esittely

§ 53

Ulla Saarisen ja Kim Kilpisen oikaisuvaatimus Helsingin ortodoksisen seurakunnan seurakunnanneuvoston 21.3.2024 pöytäkirjan 6 §:n kohdalla tekemästä päätöksestä pyytää hiippakunnan piispaa kutsumaan seurakunnanvaltuusto koolle

Esteellisyys Arkkipiispa Leo, Elina Palola

Taustaa:

Seurakunnanvaltuuston jäsenten Ulla Saarisen ja Kim Kilpisen oikaisuvaatimus 8.4.2024 liitteineen on liitteenä 53 a ja b.

Oikaisuvaatimuksen tekijät vaativat, että aseurakunnanneuvoston päätös kumotaan. Seurakunnanneuvosto ylittää toimivaltansa tehdessään hiippakunnan piispalle esityksen seurakunnanvaltuuston koolle kutsumisesta.

Esitys:

Kirkollishallitus ei tutki oikaisuvaatimusta.

Perustelut:

Ortodoksisesta kirkosta annetun lain 101 §:n mukaan päätöksestä, joka koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä siihen saa hakea muutosta valittamalla.

Seurakunnanneuvoston päätöksessä 21.3.2024 on kyse seurakunnanvaltuuston kokouksen 18.4.2024 valmisteluun liittyvistä toimista.

Päätös:

Esityksen mukaan.

Merkittiin, että arkkipiispa Leo ja Elina Palola eivät osallistuneet asian käsittelyyn eivätkä päätöksentekoon.

***

Kirkollishallituksen lakimiesjäsenen esittely

54

Ulla Saarisen ja Kim Kilpisen oikaisuvaatimus Helsingin hiippakunnan piispan päätöksestä 4.4.2024 kutsua seurakunnanvaltuusto koolle ja määrätä kokoukselle puheenjohtaja

Esteellisyys: Arkkipiispa Leo, Palola Elina

Oikaisuvaatimus:

Seurakunnanvaltuuston jäsenten Ulla Saarisen ja Kim Kilpisen oikaisuvaatimus 8.4.2024 liitteinen on liitteet 54 a-c.

Vaatimukset perusteluineen:

Oikaisuvaatimuksen tekijät vaativat, että arkkipiispa Leon päätös kumotaan. Kokouksen koollekutsumista koskevaa hiippakunnan piispan päätöstä ja puheenjohtajamääräyksen antamista kokoukseen 18.4.2024 ei ole päätöksessä perusteltu mitenkään.

Esitys:

Kirkollishallitus ei tutki oikaisuvaatimusta.

Perustelut:

Ortodoksisesta kirkosta annetun lain 101 §:n mukaan päätöksestä, joka koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä siihen saa hakea muutosta valittamalla.

Hiippakunnan piispan päätös 4.4.2024 koskee seurakunnanvaltuuston kokouksen 18.4.2024 valmistelua.

Päätös:

Esityksen mukaan.

Merkittiin, että arkkipiispa Leo ja Elina Palola eivät osallistuneet asian käsittelyyn eivätkä päätöksentekoon.

***

Kirkollishallituksen lakimiesjäsenen esittely

§ 55

Jefim Brodkinin, Ritva Blyn ja Anja Lindströmin oikaisuvaatimus 4.5.2024 Helsingin ortodoksisen seurakunnan seurakunnanvaltuuston päätöksestä 18.4.2024

Esteellisyys: Arkkipiispa Leo, Palola Elina

Seurakunnanvaltuuston jäsenten Jefim Brodkinin, Ritva Blyn ja Anja Lindströmin oikaisuvaatimus 4.5.2024 liitteinen on liitteenä 55 a - g

Helsingin ortodoksisen seurakunnan lausunto: Helsingin ortodoksisen seurakunnan lausuntonaan antama vastine 22.5.2024 on liitteenä 55 h ja i.

Oikaisuvaatimuksen tekijöiden vastine: Oikaisuvaatimuksen tekijöiden vastine 2.6.2024 on toimitettu asian esittelyn ja päätösesityksen liitteenä.

Helsingin hiippakunnan lausunto: Helsingin hiippakunnan lausunto 28.5.2024 on liitteenä 55 j.

Oikaisuvaatimuksen tekijöiden vastine: Oikaisuvaatimuksen tekijöiden vastine 5.6.2024 on toimitettu asian esittelyn ja päätösesityksen liitteenä.

Taustaa:

OrtKJ 81 §:n 2 momentin mukaan seurakunnanvaltuusto valitsee puheenjohtajan keskuudestaan. Hiippakunnan piispa vahvistaa valtuuston puheenjohtajan vaalin. Valtuusto valitsee myös yhden tai useamman varapuheenjohtajan keskuudestaan. Puheenjohtajien toimikausi kestää yhden vuoden. Esitetyn selvityksen perusteella Helsingin ortodoksisen seurakunnanvaltuuston puheenjohtajavalinnat ovat tapahtuneet OrtKJ 81 §:n mukaisesti normaalissa järjestyksessä valtuuston kokouksessa 25.1.2024. Valtuuston puheenjohtajavalintaa koskeva päätös on lainvoimainen.

Hiippakunnan piispan toimivalta puheenjohtajavaalin vahvistamisessa:

Hiippakunnan piispan tehtävänä on kirkkolain 39 §:n mukaa mm. valvoa ja ohjata hiippakuntansa seurakuntien toimintaa. Valvontatehtävään liittyen piispa mm. vahvistaa kirkkojärjestyksen 81 §:n 2 momentin nojalla seurakunnan valtuuston puheenjohtajan vaalin.

Valintapäätöksen lainvoimaisuuden lisäksi seurakunnanvaltuuston puheenjohtajavaalin täytäntöönpano edellyttää edellä mainitun kirkkojärjestyksen kohdan mukaan hiippakunnan piispan hyväksymistä. Tätä uutta säännöstä nykyisen kirkkolain tullessa voimaan 1.1.2007 on ehdotuksessa kirkkojärjestykseksi perusteltu siten, että ”...piispa vahvistaa valtuuston puheenjohtajan vaalin, jolloin myös maallikon valitsemiselle puheenjohtajaksi tulisi piispan hyväksyntä...” (Ehdotus kirkkojärjestykseksi, s.39.) Maallikon valitseminen valtuuston puheenjohtajaksi edellyttää siten piispan hyväksyntää, mikä tapahtuu seurakunnanvaltuuston puheenjohtajavaalin vahvistamisella. Järjestelyn taustaksi todettakoon, että ennen vuotta 2007 seurakunnanvaltuuston puheenjohtajana toimi aina kirkkoherra, ja maallikko saatettiin ortodoksisesta kirkkokunnasta 6.3.1970 annetun asetuksen (179/1970) 91.1.§:n mukaan valita vain varapuheenjohtajaksi vuodeksi kerrallaan.

Piispan suorittamassa puheenjohtajavaalin vahvistamisessa ei siten ole kyse pelkästä muodollisuudesta, kuten oikaisuvaatimuksen tekijöiden vastineessa 2.6.2024 väitetään. Puheenjohtajavalinnan ollessa vahvistamatta ovat ko. toimielimen kokousten päätökset virheellisessä järjestyksessä syntyneinä lähtökohtaisesti pätemättömiä. Pätemättömyysperuste ei kuitenkaan vaikuta itsestään, vaan hallintopäätöksen virheeseen on vedottava määräajassa. Jos tällaisiin päätöksiin ei haeta määräajassa

oikaisua, korjaantuu pätemättömyys ja päätökset saavat yleensä lainvoiman. Pätemättömyydestä tarkemmin: ks. esim. Mäenpää, Hallinto-oikeus 2023, s.572-573.

Kirkkojärjestyksen 81 §:n j3 momentin mukaan hiippakunnan piispa voi määrätä erityisestä syystä tiettyä kokousta tai tietyn asian käsittelemistä varten valtuuston puheenjohtajaksi sopivaksi katsomansa henkilön.

Seurakunnanneuvoston toiminta:

Puheenjohtajavaalin ollessa edellä kerrotuin tavoin vahvistamatta on seurakunnanneuvosto kokouksessaan 21.3.2024 pöytäkirjan 6 §:n kohdalla tekemällään päätöksellä pyytänyt hiippakunnan piispaa määräämään valtuusto koolle. Kyseessä on katsottava olevan neuvoston esitys tai pyyntö piispalle valtuuston koolle kutsumiseksi tilanteessa, jossa puheenjohtajien vaalia ei ole vielä vahvistettu.

Hiippakunnan piispan toiminta:

Hiippakunnan piispa, arkkipiispa Leo on 4.4.2024 tekemällään päätöksellä valtuuston kokoukseen liittyvänä valmistelevana toimena kutsunut kirkkojärjestyksen 81 ja 88 §:in nojalla koolle Helsingin ortodoksisen seurakunnan seurakunnanvaltuuston kokouksen ja määrännyt sen puheenjohtajaksi kirkkoherra Markku Salmisen.

Hiippakunnan piispan on katsottava menettelleen virkavelvollisuuksiensa mukaisesti ja toimivaltansa rajoissa kutsuessaan koolle valtuuston kokouksen 18.4.2024 ja antaessaan kokoukseen puheenjohtajamääräyksen, koska puheenjohtajavaalit ovat tuolloin vielä olleet vahvistamatta.

Hiippakunnan piispa, arkkipiispa Leo on sittemmin vahvistanut valtuuston varapuheenjohtajien vaalin.

Esitys:

Oikaisuvaatimus hylätään.

Kirkollishallitus ei ota tutkittavaksi hiippakunnan piispan menettelyä puheenjohtajavaalin vahvistamisen siirtymiseen liittyen, koska asiasta ei ole olemassa päätöstä, joka voisi olla oikaisuvaatimuksen kohteena.

Muutetut perustelut:

Seurakunnanneuvoston pyynnön 21.3.2024 seurakunnanvaltuuston kokouksen koolle kutsumisesta voidaan katsoa kuuluvan seurakunnanneuvoston OrtKL 59 §:ssä säädettyyn yleiseen toimivaltaan seurakunnan hallinnosta vastaavana toimielimenä, joita tehtäviä ei ole laissa yksityiskohtaisesti säännelty. Seurakunnanneuvoston on siten katsottava näin päättäessään toimineen toimivaltansa rajoissa ja hallintolain (434/2003) 6 §:ssä säädettyjen hallinnon oikeusperiaatteiden mukaisesti.

Hyvään hallintoon kuuluen olisi seurakunnanneuvoston päätös kuitenkin tullut vielä erikseen perustella puheenjohtajavaalien vahvistamatta olemisella ja tästä johtuvalla valtuuston päätösten ennakoidulla moitteenvaaraisuudella, mikä neuvoston esityksellä 21.3.2024 on voitu estää.

Hiippakunnan piispa on 4.4.2024 arvioinut tuolloin käytettävissään olleen tiedon perusteella seurakunnanvaltuuston koolle kutsumisen kokoukseen 18.4.2024 välttämättömäksi Pyhän kolminaisuuden kirkon peruskorjauksen vaatimasta lisärahoituksesta päättämiseksi, kuten neuvosto on 21.3.2024 esittänyt. Hiippakunnan piispan tiedossa ei ole tuolloin ollut urakkakilpailun hankintamenettelyyn liittyvä markkinaoikeuden ratkaisu, jolla on seurakunnalle mm. asetettu remontin aloittamista koskeva täytäntöönpanokiello.

Valtuuston kokous on ollut laillisesti koolle kutsuttu ja päätösvaltainen.

Hiippakunnan piispan tulee viipymättä tehdä oikaisuvaatimuskelpoinen perusteltu hallinnollinen päätös valtuuston puheenjohtajavaalin vahvistamisesta tai vahvistamatta jättämisestä. Kirkollishallitus edellyttää, että kaikilla hallinnon tasoilla tulee noudattaa hallintolakia ja hyvän hallinnon periaatteita.

Päätös:

Esityksen ja muutettujen perusteluiden mukaan.

Merkittiin, että arkkipiispa Leo ja Elina Palola eivät osallistuneet asian käsittelyyn eivätkä päätöksentekoon.

***

Tiedoksi

§ 56

56 a Helsingin ja koko Suomen arkkipiispan eläkkeelle jäänti-ilmoitus

56 b Talouden yhdistelmälaskelmat

56 c Suomen ortodoksisen kirkon tilintarkastuskertomus 2023

56 d – f Kirkolliskokouksen päätösten toimeenpanon tilanne

56 g Suomen ortodoksisen kirkon barometri 2024

56 h Suomen ortodoksisen kirkon työhyvinvointikyselyn yhteenveto 2024

56 i Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo Suomen ortodoksisessa kirkossa 2024 – selvitys

56 j Seurakunnille suunnattu ympäristökysely

56 k-m Hiippakuntien toimintakertomukset

56 n-o Lintulan luostarin tilinpäätös 2023 ja pöytäkirjan ote johtokunnan kokouksesta 6/2024

56 p Filantropian väliraportti yhdessä kirkossa hankkeesta 2024

56 q - s Kirjelmä ja vastine selvitysmiehen toiminnasta (*OSITTAIN SAL. PID.*)

56 t Selvitys Opetus- ja kulttuuriministeriön vuoden 2023 toiminta-avustukseen

56 u Suunnitelmaluonnos liturgiasivuston julkaisuaikataulusta

56 v Lausunto Ehdotukseen Suomen ortodoksisen kirkon seurakuntien ja luostareiden arkistonmuodotussuunnitelmaksi

56 x Lausunto Lausuntopyyntöön työryhmän mietinnöstä: Avioliittoon pakottamisen rangaistavuuden selkeyttäminen

56 y Lausunto Lausuntopyyntöön naisten ja tyttöjen sukuelinten silpomisen ja sen valmistelun rangaistavuuden selkeyttämistä, tapon syyteoikeuden vanhentumista ja lapsensurman kumoamista koskevasta HE-luonnoksesta

Esitys:

Merkitään tiedoksi.

Päätös:

Esityksen mukaan. Käytiin keskustelua liitteistä 56 g, h ja q-s.

***

Huomionosoitukset

§ 57

Arkkipiispa Leo on 18.4.2024 myöntänyt seuraavat huomionosoitukset:

Tara Koivisto, PKR R1
Maritta Koskinen, PKR R1
Rauno Jussila, PKR R1
Maria Roiha, PKR R1

Hilkka Kinnunen, PKR M1
Esko Nikander, PKR M1

Arkkipiispa Leo on 10.5.2024 myöntänyt seuraavat huomionosoitukset:

Timo Arhippainen, PKR R1
Heljä Rahikkala, PKR R1

Ludmila Volkova, Siunauskirja
Tatiana Chernyshova, Siunauskirja
Kirill Parcheli, Siunauskirja
Irina Axinina, Siunauskirja
Andrei Hämäläinen, Siunauskirja

Arkkipiispa Leo on myöntänyt 12.05.2024 seuraavat huomionosoitukset:

Arvo Ensio Naumanen, PKR M
Mikael Leiman, PKR R
Kirsti Helena Hiltunen, PKR R

Metropoliitta Arseni on myöntänyt piispalliset siunauskirjat:

Ritva Marjatta Korkalainen

Anssi Mikael Okkonen
Päivi ja Teuvo Härkin
Veli-Matti Patronen
Oili Vuo

Arkkipiispa Leo on myöntänyt seuraavat kanttorien huomionsoitukset:

Petri Huttu KA H
Kari Päivinen KA H

Metropoliitta Arseni on myöntänyt seuraavat kanttorien huomionsoitukset:

Oili Mäkirinta KA K
Kaisu Potkonen KA K
Annaelina Ylhäisi KA H
Paula Löfgren KA H

Metropoliitta Elia on myöntänyt seuraavat kanttorien huomionsoitukset:

Kai Tulehmo KA H
Leena Lomu KA H

Arkkipiispa Leo on 21.05.2024 myöntänyt seuraavan huomionsoituksen:

Tuula Ahonen, PKR R1

Esitys:

Merkitään tiedoksi.

Päätös:

Esityksen mukaan.

.

***

Kokouksen päättäminen

§ 58

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 13.40.

***

PÖYTÄKIRJAN TARKASTUS

Kirkollishallituksen istunnon 7.6.2024 pöytäkirja on tarkastettu 13.6.2024 ja todettu kokouksen kulun mukaiseksi.

Pöytäkirja on lisätty kirkon internetsivuille 14.6.2024 ja määräaika oikaisuvaatimukselle ja valitukselle lasketaan edellä mainitusta päivämäärästä.

Aika ja paikka alussa mainitut

Puheenjohtaja

Leo
Helsingin ja koko Suomen arkkipiispa

Pöytäkirjan tarkastajat

metropoliitta Elia

Mikko Sidoroff

Kirkollishallituksen istunnon sihteeri

Jouni Heino
(§ 41–49 ja § 51-)

Jari Rönkkö
(§ 50)

***